

Komunikat

Audytora wewnętrznego w sprawie audytu wewnętrznego w ZIM sp. z o.o.

. Dnia 28.09.2004 otrzymano odpowiedź sygnowaną przez Dyrektora Departamentu – Panią Bożenę Zwolenik, stwierdzającą, iż „spółki prawa handlowego – w świetle przepisu art. 5 ustawy z dnia 26 listopada 1998r. o finansach publicznych - nie są zaliczane do sektora finansów publicznych i tym samym nie objęte audytem wewnętrznym określonym w ustawie o finansach publicznych”.

Wobec powyższego audyt wewnętrzny w ZIM sp. z o.o. postanowiono zakończyć na zrealizowanym zadaniu audytowym nr 1

Zadania audytowe :

Zadanie nr 1: „Struktura wybranych kosztów w ZIM sp. z o.o. w latach 2001-2003”

Cel przeprowadzania zadania audytowego:

uzyskanie wiedzy czy kierownictwo operacyjne kontroluje na satysfakcjonującym poziomie wszystkie rodzaje kosztów ponoszonych przez Jednostkę oraz uzyskanie wiedzy czy wysokość wybranych kosztów jest uzasadniona .

Zakres przedmiotowy zadania audytowego:

- przegląd istniejących struktur organizacyjnych
- przegląd zależności służbowych
- istnienie odpowiednich procedur zapewniających właściwy nadzór i podział obowiązków
- ocena stopnia wykorzystania środków
- przegląd uregulowań wewnętrznych kierownika Jednostki w zakresie obowiązującej w jednostce polityki rachunkowości

Podjęte działania i zastosowane techniki przeprowadzania zadania audytowego

Audyt przeprowadzono przy wykorzystaniu dokumentu roboczego (ankiety) – „Kwestionariusz Kontroli Wewnętrznej”, w której kierownik Jednostki zawarł odpowiedzi na temat systemu kontroli wewnętrznej działającej w Jednostce.

Główną techniką audytu było jednak zapoznanie się i analizę dokumentów przedłożonych na prośbę audytora przez kierownika Jednostki a także pozyskanych z Referatu Nadzoru Właścicielskiego Urzędu Miasta Mikołów. Były to głównie dokumenty dotyczące działań operacyjnych (umowy, protokoły) oraz sprawozdania z wcześniej przeprowadzonych kontroli (głównie NIK).

Zwięzły opis działań jednostki, jej strategii i celów, zwłaszcza w obszarze poddanym audytowi wewnętrznemu

ZIM sp. z o.o. jest przedsiębiorcą i jako komunalna osoba prawna prowadzi działalność gospodarczą polegającą na zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków oraz dostawie ciepła na terenie Gminy. Posiada jedną taryfę dla wszystkich grup odbiorców.

Strategie rozwoju jednostki wyznaczają:

- jako podmiotu świadczącego usługi w zakresie dostaw wody i odprowadzenia ścieków – *Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2003-2005r.* przyjęty uchwałą Rady Miasta nr IX/113/2003 z dnia 27 maja 2003r. oraz *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Mikołów* przyjęty uchwałą nr VII/63/2003 Rady Miejskiej Mikołowa z dnia 25 lutego 2003r. (wraz z korektą wprowadzoną Uchwałą nr XXVII/393/2004 z dnia 26 października 2004r.)
 - jako podmiotu zajmującego się przesyłaniem i dystrybucją ciepła *Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na ciepło* zatwierdzonego przez Prezesa ZIM w uzgodnieniu z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki
- Celem jednostki jak każdego przedsiębiorcy jest maksymalizacja zysku z tytułu prowadzonej działalności

Ustalenia stanu faktycznego

W oparciu o sprawozdania finansowe jednostki (bilans, rachunek wyników), opinie i raporty biegłych rewidentów, badania analityczne i porównawcze oraz zapisy w księgach jednostkowych nie stwierdzono odchyień w zakresie wybranych grup kosztów. W szczególności koszty wynagrodzeń (ściślej wydatki osobowe) w okresie 2001- 2003 były porównywalne ze średnimi kosztami dwóch zakładów budżetowych działających na terenie Gminy (po uwzględnieniu proporcji zatrudnienia). Na terenie jednostki jest stosowany czytelny regulamin wynagradzania wprowadzony w ramach układu zbiorowego pracy ZIM sp. z o.o. Wynagrodzenie prezesa zarządu, podobnie jak członków Rady nadzorczej ustalane było każdorazowo w oparciu o uchwały zgromadzenia wspólników

W obrębie działalności inwestycyjnej ustalono, iż w roku 2003 jednostka zobowiązana była do poczynienia inwestycji w następujących zakresach:

- modernizacja ujęć własnych wody – 50 000 zł
- modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowych – 630 000 zł
- modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnych – 295 000 zł
- pozostałe inwestycje – 1 187 000 zł.

Stwierdzono, iż powyższy zakres zadań inwestycyjnych został utrzymany z wyjątkiem budowy nowej siedziby dla ZIM sp. z o.o. wraz z adaptacją zaplecza technicznego (koszt 1 mln zł w tym środki z kredytu – 800 000 zł – z inwestycji ostatecznie zrezygnowano z uwagi na zmianę stanowiska Zgromadzenia Wspólników).

Ustalono, iż na terenie Jednostki funkcjonuje dostosowany do potrzeb jednostki system kontroli wewnętrznej przejawiający się :

- pisemnym określeniem zadań wykonywanych na każdym stanowisku pracy
- pisemnym powierzeniem uprawnień w zakresie gospodarki finansowej i majątkowej

czyli ogólnie mówiąc stwierdzono istnienie odpowiedniej struktury organizacyjnej , zapewniającej właściwy nadzór i rozdział funkcji , nie nakładanie się wzajemnych uprawnień i kompetencji.

Jak wykazały raporty biegłych rewidentów dokumentacja opisująca przyjęte zasady rachunkowości jest kompletna i spełnia wymogi prawa (ustawy o rachunkowości). Zwrócono jedynie uwagę kierownikowi jednostki, iż zgodnie z art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków ewidencja księgową prowadzona przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne winna umożliwić wydzielenie kosztów stałych i zmiennych co winno także znaleźć odzwierciedlenie w przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości. W szczególności jeśli koszty (tak jak w ZIM sp. z o.o.) ewidencjonowane są zarówno w układzie rodzajowym jak i funkcjonalnym to jest według miejsc powstawania to przynajmniej koszty w jednym z tych układów winny być zdefiniowane jako stałe lub zmienne.

Wprowadzone Zarządzeniem kierownika Jednostki w dniu 07.06.2004 *zasady sporządzania, obiegu i kontroli oraz przechowywania i zabezpieczania dokumentów księgowych i ksiąg rachunkowych* są kompletne i adekwatne do potrzeb jednostki

Jednak jedyną osobą upoważnioną do zaciągania zobowiązań finansowych oraz wydatkowania środków jest kierownik Jednostki, co wydaje się jedynym ewidentnym brakiem w systemie kontroli wewnętrznej. Podobnie brak jest regulacji wewnętrznych (również w regulaminie organizacyjnym) odnośnie zastępowania kierownika jednostki podczas jego nieobecności.

Analiza czynników ryzyka ujawnionych w Planie Audytu Wewnętrznego dla Miasta Mikołów:

W wyniku badań i analiz audytor stwierdza, iż :

Czynnik A: ZIM sp. z o.o. nie wpłaca do budżetu Gminy Mikołów kwot z zysku:

Zyski są w całości przeznaczane na w działalność inwestycyjną, której wielość i charakter określił *Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urzędzeń wodociągowych i urzędzeń kanalizacyjnych na lata 2003-2005r* przyjęty uchwałą Rady Miasta nr IX/113/2003 z dnia 27 maja 2003r. . (wraz z korektą wprowadzoną Uchwałą nr XXVII/393/2004 z dnia 26 października 2004r.)

Stąd czynnik ryzyka można określić jako nieistotny

Czynnik B: Kierownik ZIM odmówił podpisania protokołu z kontroli zamówień publicznych przeprowadzonej przez Biuro Kontroli Wewnętrznej w 2003 r.

Od dnia 2.03.2004 ZIM sp. z o.o. przy udzielaniu zamówień publicznych winna stosować przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych dotyczące zamówień sektorowych. W praktyce oznacza to, iż ZIM sp. o.o. udziela zamówień w zakresie dostaw, usług i robót budowlanych bez oglądania się na przepisy w/w ustawy , chyba, że zamówienia te przekroczą wartość:

- 4 00 000 euro dla dostaw lub usług
- 5 000 000 euro dla robót budowlanych.

Ponieważ z analizy dotychczasowej działalności ZIM sp. z o.o. wynika, iż nigdy nie zbliżyła się do tego progu należy sądzić, iż ZIM w roku 2004 i następnych będzie dokonywał zakupów usług, dostaw i robót budowlanych bez jakichkolwiek ograniczeń ze strony przepisów dotyczących zamówień publicznych.

Stąd szacuje się, iż czynnik ryzyka polegający na udzielaniu na zewnątrz zamówień związanych z działalnością ZIM sp. z o.o. stanowi duże ryzyko albowiem prezes Spółki zawiera umowy i zaciąga zobowiązania jednoosobowo.

Czynnik C: ZIM sp. z o. o jest monopolistą i ceny usług nie mogą być poddane weryfikacji rynku, przy czym ZIM nie prowadzi badań na temat jakości świadczonych usług.

ZIM sp. z o.o w zakresie usług polegających na dostawie wody i odprowadzeniu ścieków stosuje stawki taryf w wysokości przez siebie określonych – przy milczącej akceptacji Rady Miejskiej, która już dwukrotnie (w roku 2002 i 2003) zrezygnowała z ustosunkowania się do przyczyn wzrostu taryf stosowanych przez ZIM.

ZIM nie prowadzi badań na temat świadczonych przez siebie usług, nie posiada witryny internetowej. Nie przywiązuje szczególnej wagi do informowania odbiorców usług odnośnie swojej działalności, a w swojej siedzibie nie uruchomił (choć był to wymóg *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Mikołów*) stanowiska ds. obsługi Klienta (aktualnie role te pełni sekretariat Prezesa Spółki).

Zważywszy, iż majątek ZIM sp. z o.o. jest mieniem komunalnym i powinien on działać nie tylko jako podmiot rynkowy to jest w celu maksymalizacji zysku ale także informować mieszkańców Miasta o przyczynach wzrostu cen i poziomie usług – a ponieważ tego nie czyni - czynnik ryzyka należy określić jako umiarkowany.

Czynnik D. Przewodniczący Rady Miejskiej w Mikołowie jest pracownikiem ZIM sp. z o.o.

Przewodniczący Rady Miejskiej IV kadencji P.Jozef Gryt zatrudniony jest w ZIM sp. z o.o. od 1992 roku. W roku 1998 uchwałą Rady Miejskiej wybrany został na stanowisko z-cy Burmistrza Miasta. W roku 2002 został odwołany i powrócił do pracy w ZIM sp. z o.o., gdzie objął stanowisko kierownika ds. inwestycji i rozwoju co oznacza, iż ma wpływ na długofalowa strategię lecz nie odgrywa roli w bieżącym kierowaniu spółką.

Stąd czynnik ryzyka należy określić jako nie mający wpływu na efektywność zarządzania jednostką

Podsumowanie:

Przeprowadzenie zadania audytowego w ZIM sp. z o.o. wykazało, iż oszacowane przez audytora czynniki ryzyka nie potwierdziły w całości istnienia zagrożeń dla realizacji celów i zadań realizowanych przez Gminę Mikołów.

Niemniej audytor wewnętrzny doszedł do wniosku, iż nadzór właściciela (Miasto Mikołów) jest niewystarczający i może w przyszłości konotować zjawiska niekorzystne. Celem poprawy audytor zarekomendował Burmistrzowi Miasta, powołanie Zespołu Opiniującego sprawozdanie z działalności zarządu i rady nadzorczej za dany rok. Zespół Opiniujący złożony z pracowników Urzędu Miasta działałby w ramach nadanego mu Zarządzeniem Burmistrza Statutu. Jego podstawowym zadaniem byłoby wydanie opinii w sprawie skwitowania rocznej działalności Prezesa Zarządu oraz członków rady nadzorczej.